CATALUNYA SOCIAL

Any IX. Núm. 396 — Un any, 10 ptes. — Núm. solt, 20 cts. — 5 de gener 1929

PUBLICACIÓ SETMANAL | REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ DURAN I BAS, 11 - BARCELONA | APARTAT 1036 TELÉF. 17605

De cara a 1929

Determinades dades sembla que assenyalen un moment a propòsit perquè cadascú esguardi un xic al seu entorn amb el fi de donar-se compte exacte de la seva posició dins el medi que l'envolta. I una d'aquestes dades és la del començ d'aquest període en què els homes hem dividit el temps, anomenat any.

I així nosaltres, des d'aquesta publicació modesta però que ha arribat als nou anys d'història amb un nucli d'opinió format al seu entorn força remarcable i nombrós, no ens podem estar de girar-nos al voltant i esguardar atentament la nostra posició d'acord amb les dels altres que al nostre costat treballen en aquesta tasca agredolça d'orientar l'opinió d'altri.

I cal fer aquest petit examen de consciència sobretot en començar aquest 1929, ja que en els darrers temps del 1928 ha estat important el canvi que han experimentat les forces organitzades de la nostra terra. Val a dir, però, que l'exponent més important d'aquestes forces, el polític, no podem utilitzar-lo per raó del moment excepcional en què ja fa anys ens trobem tots plegats. Aprofitarem, doncs, l'exponent de la vida social en general i de la posició respectiva que marca la premsa en particular.

* * *

És un fet evident que les grans forces espirituals que abans de la guerra semblaven un xic endormiscades, després de la guerra han revingut amb una empenta per molts insospitada. L'onada de materialisme que aleshores tot ho envaí, espatllà la humanitat; i la reacció espiritualista no s'ha fet esperar, essent avui els problemes fonamentals de l'home els que tornen a ocupar la intellectualitat mundial. El problema de la justícia en les relacions humanes; el de la participació del dret en totes les esferes de la vida, deixant de banda l'arbitrarietat del Poder; i, per damunt de tots, el problema religiós, truquen novament les portes de la societat, i aquesta els obre generosament els braços.

Per damunt de tots, el món catòlic, a través dels assaigs de tota mena d'escoles filosòfiques i sociològiques, reviu de manera insuperable, mostrant la seva conformitat amb el món de les democràcies modernes, com a sistema polític i deixant de banda certes afinitats amb què pràcticament (mai doctrinalment) havia semblat lligar-se en el segle dinovè. I és aliat amb les noves formes democràtiques com va conquerint terreny dins les modernissimes Repúbliques d'Alemanya, Austria, Polònia; com va cada cop penetrant dins la intellectualitat francesa, i com mostra una nova vitalitat en terres americanes. Fins a tal punt arriba aquesta floració que manta vegada hem pensat si els llocs on el floriment catòlic és més migrat són precisament els països catòlics per antonomàsia.

No necessitem exposar dades concretes. Qui conegui un xic el moviment científic i filosòfic del món en té prou per a excusar-nos tota demostració de ço que deixem afirmat.

* * *

I a casa nostra?

L'empenta espiritualista és cada dia més forta. No caldria sinó repassar les respostes donades en aquesta darrera enquesta de La Publicitat *entre la joventut intellectual de Catalunya per a descobrir la febre d'esperit, el desig d'acostar-se cada dia més a la deu d'aigües regalades que brolla de la part més alta i més noble de l'home. I encara que manta vegada aquestes respostes hagin pogut allunyar-se de ço que els catòlics tenim com a dipòsit intangible de veritat, no ens espanta l'allunyament, car sabem molt bé que qui s'acosta a les fonts de l'espiritualisme amb ànim pur, tard o d'hora ha de deixar-se acaronar per l'espiritualitat més alta que regalima del Calvari.*

I si és veritat que les edicions cada dia més fortes de llibres i biblioteques de tota mena sovintegen a casa nostra fins a l'extrem de portar-nos la sutzura de fora, no ens cal sinó enfondir un xic

R.502.699

en aquest corrent editorial per a trobar-hi un fet consolador: que tot allò més substancial, més ple, més científic, ens pertany en absolut. L'exemple de les tres edicions de la Bíblia (la de Foment de Pietat Catalana, la de Montserrat i la de la Fundació Bíblica Catalana), totes elles acurades, elegants i profundes, és prou colpidor per a no cercar-ne d'altres. La riada d'esperit és forta. I dins d'ella porta la selecció la riada catòlica.

* * *

Heus ací, doncs, la nova perspectiva que l'any 1929 *ens porta. I si dins d'ella baixem un xic de nivell, tal com correspon a una publicació popular de la mena de la nostra, ens adonarem d'altre fet ben consolador: ens referim al destriament de forces que el destriament dels seus índexs en la premsa representen.*

Aquest destriament és consolador des de dos punts de mira: primer, per la plenitud que demostra, plenitud que permet a cadascú ocupar el seu lloc respectiu sense dany per a l'ideal comú; segon, perquè amb ell pot obtenir-se un major rendiment de les forces de cadascú i del seu respectiu agrupament.

Nosaltres no blasmem èpoques passades en què l'acció comuna era necessària. Aquestes èpoques han complert una finalitat històrica ben alta els fruits de la qual tots toquem de ben a prop. Però ja aconseguida aquella unitat d'esperit en el problema comú, ha arribat l'hora que els ideals respectius agrupin els homes d'aquesta terra, puix allunyar un cop més aquests ideals per a la vida social i activa ens semblaria ara sumament perjudicial.

I aquest destriament pot considerar-se com l'obra cabdal de l'any que ha finit. L'esquerra, representada socialment per L'Opinió *i políticament per* La Nau, *ha quedat ben definida (amb tot i que tenim els nostres dubtes que* L'Opinió *respongui a ço que deu ésser avui una esquerra veritablement europea i* La Nau *no hagi posat el seu ideal amb equivocació en el doctrinarisme un xic segle dinovè d'En Pi i Margall). El centre queda reservat a* La Publicitat, *amb la barreja un xic incomprensible i bon xic insostenible de gent que la caracteritza. I la dreta, socialment representada per* La Veu de Catalunya *i de manera confessional per* El Matí *i nosaltres.*

No és veritat que el panorama és ben encisador? No és cert que el camp es presenta ben destriat perquè cadascú pugui treballar-hi amb tot el rendiment exigible? I no és pas que separem d'aquest conjunt, és clar, tots aquells elements representats per altres publicacions, ço que seria injust i poc adient amb l'esperit comprensiu catòlic; no. El nostre anàlisi s'ha reduït a les publicacions en llengua catalana al costat de les quals treballen i seguiran treballant les altres en la mida de les seves forces.

I com que nosaltres tenim la voluntat de representar quelcom en aquest exèrcit, tingui's ben present ço que diem com a característica de la nostra CATALUNYA SOCIAL. *Primer, no és un periòdic obrerista (com tantes vegades ens han repetit certs diaris d'esquerra), car és periòdic de conjunt i d'ilustració popular; segon, no és d'extrema dreta, amb la integritat de programa que això representa, integritat de programa que no pot defugir cap catòlic pel sol fet d'ésser-ho; tercer, no és conservador més que en allò que mereix ésser conservat, com la religió, la família i la propietat, però amb les naturals limitacions que els temps imposen (sobretot en la darrera de les dites institucions).*

Així, doncs, amb aquella fe i amb aquell optimisme cristià que mai no ens han mancat, seguirem la nostra tasca per a portar dins la nostra societat el raig de llum en tots els problemes que deriven de la nostra altíssima concepció del món com a guspira de l'incendi en què s'arbora el Cor de Crist.

EL NUMERO EXTRAORDINARI DE NADAL

El nostre número extraordinari ha obtingut un gran èxit. Ho fem constar amb joia, perquè aquest èxit significa que entre nostres lectors i nosaltres existeix un lligam espiritual. Al cap de poques hores de posar-se a la venda s'esgotà l'edició. Distingides personalitats del món catòlic ens han tramès efusives felicitacions que agraïm molt. Si algun subscriptor no ha rebut encara el número extraordinari, cal que tingui en compte que en aquesta època de l'any l'administració de Correus no pot donar circulació ràpida al gran nombre d'impresos que circulen aquests dies.

Agraïm fondament la collaboració que ens han prestat les ordes religioses missioneres.

Déu vulgui que el nostre esforç serveixi perquè aquells que no coneixien encara l'obra civilitzadora que realitzen els missioners, es converteixin en propagadors entusiastes de l'obra santa de les missions.

L'àvia

III

Els fills i els néts

Jo no sé qui empaita els anys que fugen d'aquesta manera, tan a la desesperada. David trobava que "els seus dies declinaven com l'ombra i s'anava assecant com fenc dallat". Job, però, bon xic més alarmat, exclamava: "Corregueren els meus dies més furients que la posta, fugiren, lliscaren com els vaixells que transporten fruits damunt la mar, volaren com l'àguila que es llança damunt la presa". Més estoicament Virgili, com si prengués el temps per un ocell que se li escapa de les mans, tot sorprès es queixa: "Tot entretenint-se l'home damunt les seves dèries, fuig, tanmateix, fuig el temps per a no tornar". En canvi Horaci udola tràgicament a Pòstum: "Eheu, Pòstum, Pòstum, que els anys s'esquitllen fugissers i ni per misericòrdia es dóna cap espera a les arrugues, a la senectut que s'atansa, a la mort que no es deixa amansir".

I encara que ningú no ens ho hagués anunciat, encara que profetes i poetes haguessin restat muts, prou que els nostres ulls ho veurien i ho plorarien.

Això de plorar és un dir. Jo no sé pas si li dol gaire a la senyora Pona de cân Feliu que vagin passant els anys, i, tot passant, la deixen ben madureta per a complir la seva vocació d'àvia fins que de tan madura vingui a caure com una fruita dolça i pansellona en mans de Déu nostre Senyor.

Que de coses haurien passades des que la Pona era mestressa de cân Feliu! De les guerres, pronunciaments i canvis de governs, ella no n'hauria sabut res, si no haguessin arribat els esquitxos a la seva llar i si totes aquestes coses no haguessin acabat sempre, com encara passa ara, apujant les contribucions. De la crema dels convents en tenia tràgics records: algun religiós amic de cân Sellés i de cân Feliu hi va perdre la vida i altres hagueren de fugir a terres forasteres. Ella, si li pregunteu, us dirà noms de governants i generals i reis que ja han passat, i llurs verídiques històries.

De Sants Pares es recorda de cinc des de Pius VII presoner de Napoleó i té forces esperances de sobreviure a Pius IX, presoner del qui per la força de les armes s'havia fet amo d'Itàlia i de Roma i tot. La Pona, però, cridarà: "Visca el Papa rei!" mentre Déu li doni força.

Quan comença a explicar coses passades mai no acabaria, si pensés que no s'han de cansar els que escolten.

I dintre casa seva ha vistos tristos canvis. Dels homes que va trobar a cân Feliu no en queda cap. L'han deixada el sogre, l'oncle i el marit també. El treball i les angúnies els varen capolar d'un a un més que no pas els anys, i els surts els varen acabar de matar. Ella se sabia pendre totes les coses amb serenitat i, en essent passades, totes elles, fossin les que fossin, eren com un pas de comèdia que no deixa rastre. Ells no; eren d'un altra fusta i no tenien tan bona carnadura. Cada disgust els trencava una fibra del cor i els escurçava la vida.

Totes aquestes tragèdies tingueren també les seves compensacions. Volia un hereu i el tenia. I quin hereu, el Josep! Quan era per casar no hi havia dona més festejada que la Pona de cân Feliu. Totes les noies del Penedès li volien ésser nores. Ja us dic jo que dintre el triangle Vendrell-Igualada-Martorell no hi havia cap casa pairal que no tingués notícia de l'hereu de cân Feliu i cap noia d'aquestes cases que no hagués estat a alguna festa major amb la idea de conèixer-lo i ésser coneguda. I més enllà d'aquestes fronteres no era pas del tot foraster: que en ses excursions i caceres a cân Sellés del Vallès, la casa pairal de la senyora Pona havia fet moltes coneixences i algunes amistats.

També volia un fill capellà i també el tenia. Quantes i quantes vegades explicaria la festassa de la Missa nova! A l'església la gent no hi cabia. Per al dinar es va fer un envelat al pati de davant de la casa de pagès de cân Feliu. Hi dinaren cent cinquanta persones. I en havent dinat, quan la gent es començava a acomiadar, com que era a l'estiu, es va capgirar una tempesta en pocs moments i va començar una de llamps i trons que va durar tota la tarda i va continuar al vespre fins les deu de la nit. Encara els que havien vingut del poble pogueren anar-se'n a casa seva, però els parents i no parents que havien pujat de Barcelona o d'altres poblacions veïnes es quedaren aixoplugats a cân Feliu. I passaven de setanta persones! I s'hagué d'improvisar sopar i de dar llit a les senyores de respecte, i almenys un jaç de palla a les golfes als de més franquesa. Veritat; que les coses anaren de manera que tota la nit es va passar en una contínua gresca; això sí, de bona llei. Amb quines rialles ho conta encara la senyora Pona, com cita noms de gent de fora que hi assistiren i com conta la manera de sortir dels *apuros* en la Missa nova de Mossèn Salvador!

I tenia un fill advocat que, quan pujava de Barcelona, anava vestit amb peça llarga i deien que era molt savi i que amb el temps faria tronar i ploure; i tot el poble amb un cert respecte l'anomenava el senyor Magí. El qualificatiu de senyor només es dava a la gent de carrera i, entre molta gent significada del poble i propietaris rics, no hi havia més que dos senyors, que eren el senyor Antonet, el metge, i el senyor Pau, el notari. El senyor Magí era poc vist al poble. Si alguna vegada hi passava, tothom treia el cap pels portals i per les finestres a guaitar-lo quan ja havia passat i a saber a quina casa entrava i si s'hi estava gaire temps i què hi havia anat a fer.

El casament de les noies fou ben bé una gràcia de Déu Nostre Senyor que no li volgué castigar el delit un poc anguniós que tenia per a collocar-les. Són quatre, i en té dues de casades Penedès amunt i una a la muntanya del davant i altra al pla de Barcelona.

Ben comptats, els néts de casa i els de fora casa entre xics i grans són trenta quatre de vius i no hi comptem els malaguanyats que són al cel.

Quan vénen les fires, que pocs n'hi falten! Els de Penedès amunt arriben a tartanades i, fins que

se senten les tartanes córrer pel pati, no se sap que vinguin. No així els que vénen de la muntanya del davant, que a hora i mitja lluny ja es veuen baixar en corrua a peu o cavall pel camí de ferradura... Els del pla de Barcelona ho fan d'una altra manera: escriuen una carta a la vigília i se'ls va a buscar a l'estació del tren amb una tartana tirada per una mula vella de tota confiança i un carret de molles amb una mula jove que mai no es desboca. A cân Feliu no hi ha el delit de córrer; només de fer cada cosa al seu temps.

Tots solen arribar la vigília de les fires: precisament la primera nit és la de més gatzara, perquè es celebra a casa mateix i tots són de casa, com si diguéssim. I no parlo precisament de la gresca que fan els joves, no. La grossa, la que se surt de tot carril, és la que mouen els oncles i le ties. Un hom diria que ben madurs no ho són encara, o bé que es tornen verds en semblants festes; i com si s'haguessin tret vint anys de sobre al millor veureu que es desafien a córrer i valga'ns Déu i vulgui que no acabi amb alguna torçada de peu. Conseqüència de fer el jove va relliscar i caure la Mariagna, la més vella i grossa de les ties, i van haver d'ésser quatre per alçar-la i va estar quatre dies cruixida asseguda al canapè!

Encara que falten tres meses i més fins Nadal, es mengen neules a desdir. Es costum de la casa. L'adroguer del poble, ell mateix, va a cân Feliu amb els neulers i es passa fent neules tota una setmana Quantes? Mai ningú no les ha comptades. A la vora seu té un cove pallisser i és condició que l'ha d'omplir curullat. Un dels cosins que estudien àlgebra va voler calcular la multitud de neules d'aquell cove, va pendre escrupolosament les mides d'una neula i del cove, es va tancar a una cambra i després d'una hora de càlculs va sortir cridant: *eureca! eureca!;* va reunir tota la cosinada i els va cantar el resultat del problema: *Ene* igual a quatre quints de *pe* per *pi erre* tres. I una de les cosinetes, més múrria que una garsa, badant una boqueta com un pinyol de cirera (no donava més) va preguntar: "Tantes?"

Perdoneu, que amb aquestes coses m'he deixat l'àvia a recó. On té la mitja, que no la porta entre mans? Tot el dia abans, preveient un daltabaix, se'l va passar amagant un paquetet embolicat amb un paper. Hi havia la mitja a mig fer amb les agulles posades als punts, el cabdell i el penillo. Estava preocupada, canviant-lo d'un lloc a altre, perquè mai no el trobava prou amagat. Així va passar per l'armari del menjador, per darrera el Sant Antoni del nínxol de la llar de foc, per un recó de pastera, per un calaix de la seva calaixera tancat amb clau, per dintre la caixa del rellotge de l'escala i altres i altres amagatalls. A la fi el va deixar damunt l'armari gran dels llençols i, com que no es podia enfilar per una escala, l'hi va posar amb una badoquera.

Els néts, com si res; fins el segon dia de les festes. Llavors es van adonar que l'àvia no feia mitja. Li volgueren fer dir on la tenia, i ella, vinga riure i més riure. Que si la trobarem, qui si no la trobarem; es van desplegar tots trenta en guerrilles, ho remenaren tot, i res. Varen fer entrar els oncles i les ties en el complot com gent de major experiència i estratègia, i la mitja no es trobava enlloc. I l'àvia riu que riuràs, fins que ella mateixa va arribar a desitjar que la mitja fos trobada. I féu per manera que... La veritat, no sé com s'ho va manegar; però la veu va començar a córrer si era damunt l'armari dels llençols, i llavors es féu una processó amb mistos i candeletes vers la cambra de l'armari i fou delegat el cosí més autoritzat (de divuit anys) per a enfilar-se. I en dir que sí que hi era, hi va haver un veritable terratrèmol. I la mitja fou baixada de l'amagatall i, posada dalt de tot d'un mànec d'escombra, fou portada en processó pel corredor i escales avall, cantant-li com unes absoltes improvisades i fou sentenciada a ésser escorreguda. Les agulles foren tretes, el capitost aguantava la mitja pel voraviu, el cabdell va ésser desfet fins que tots els fills i néts s'hi pogueren encabir en processó i, cantant les absoltes i amb tota cerimònia, fou escorreguda fins al darrer punt sense compassió. La malifeta es perpetrà al pati de davant, i tots, tots, hi posaren les mans. Aquest fou el darrer número del programa.

I mentrestant l'àvia, asseguda en una cadira al portal, s'ho contemplava rient de tota cosa que veia, com conten que de tota cosa reia Sara, l'esposa d'Abraham, des que va saber que la seva descendència es multiplicaria com els estels que a la nit decoren la volta del cel.

JAUME RAVENTÓS

Notes volanderes

Com que la llei del descans dominical a Espanya resulta manca perquè no obliga a parar els treballs en totes les festes de precepte eclesiàstic — com ho hauria d'haver fet tractant-se d'un país oficialment i realment catòlic i de Dret Canònic vigent —, resulta que diades tan principals com les de Nadal es veuen profanades per certs establiments que ja tenen esment de tancar bé tots els diumenges. Per aquest camí es va, a la llarga, molt més enllà del que sembla..

No costaria gaire de posar-hi remei, si es volgués. Però cal voler-ho.

L'afició pessebrista ha renascut i omple les llars catalanes de petits i generalment anacrònics *naixements*.

El verisme que ara priva en la seva construcció no els allibera pas de l'anacronisme que podríem anomenar constitucional; però per a la gent menuda, que és la destinada principalment a fruir dels pessebres, el verisme extremat és alguna cosa estranya i poc amable. Els pessebres han d'acomodar-se al públic que ha de gaudir-los. El gran misteri de Betlem es de tots temps i de totes les latituds.

Ara que tant es parla del llibre i dels amics i dels enemics del llibre, ningú no s'ocupa del seu principal enemic, que és la premsa, tant la diària com la periòdica o illustrada. La gent ja no té temps ni per passar els ulls sobre el devessall de paper imprès que cada dia cau a les seves mans; ni diners tampoc.

Com diu un amic nostre, ara els rellotges van més de pressa que abans. No queda temps per a res.

El «dancing» de Santa Llúcia

Avui voldria dir-me Joan Llimona. La seva prosa serena i commoguda, servidora d'un pensament cast, sortiria per aquesta diada que ell tant sentia, el Nadal de casa i de la Ciutat, fent sonar un plany amb aquella veu calmosa, plena i adolorida. Una de les coses més seves, millor dit, moltes de les coses que ell estimava, han estat profanades d'un sol cop. Ja heu vist, lectors, la nova celebració de la Santa Patrona de les modistes. Un xiquet de missa, pel matí; molta disfressa després, parisenca o *departamental*, com vulgueu. I a la nit, i a la matinada, el *dancing*, el ball de gran casino, a honor... i profit de les pobres noies a les quals l'èxit de xaranga d'un concurs de vanitats—sota els auspicis d'una mena d'oficina de cultura europea amb les austeritats de la qual el sarau contrasta—inicia a les empentes, barreges i aventures d'una *gala* nocturna, preludi, per a moltes d'elles, de l'embarc vers les illes fantàstiques i traïdores de la vida mundana.

Havien profanat el Nadal, que a molts carrers i restaurants és un pretext de *reveillon* carnavalesc. Un hotel de la Rambla, l'any passat, era tot decorat, aquesta santa nit, de llums vermells i sinistres de retreta de carnestoltes, i a l'escala un diable banyut feia el gest d'escometre els passants amb la forca. Cap d'any, ja fa temps que el mistifiquen amb l'estulte ritu dels grans de raïm. Mancava el sabotatge d'aquesta festa delicada i recollida de Santa Llúcia, i alguns l'han assolit. Actrius i víctimes alhora, les pobres noies, que ara les diran *llucietes*, la corrua de pietat remorosa però sincera d'abans ha estat desviada, d'una vegada, vers estacions tan llunyanes de la capelleta humil vorera al Claustre, i devés climes tan discrepants com els Casinos aquàtics de la Barceloneta, bo i passant per les baquetes de jurats i exhibicions, corones, trons i cadires, on la curiositat maliciosa és aliada de les més buides banalitats de gasetilla.

Què dirien avui, En Joan Maragall i En Joan Llimona? El poeta que invocava Santa Llúcia, saludant-la per "cada hivern que veniu — gloriosament serena, — però portant misteriosa — els ulls al damunt d'un plat — com si en la nit tenebrosa — altra llum vos fos donat", veuria com s'és acabada per moltes ànimes devotes la glòria serena, i com algunes d'aquestes, amb els ulls com unes taronges, cerquen expressament la nit tenebrosa, i dins d'ella no pas la llum interior, sinó la lluminària fascinadora que voreja l'abisme. En Llimona, el cavaller cristià, escut de les donzelles humils, de les modistetes que ell dibuixava i a les quals feia de pare i mestre espiritual, paladí tota la seva vida de les "pobres noies que us heu de guanyar el pa", el qui decorà amb l'efígie pura de la Noia màrtir de Siracusa, el timpà de la capelleta romànica, aixecaria la seva indignació plena, en veure abillades, en hores en què tant es parla de dignitat obrera, les nostres oficiales i aprenentes, de *midinettes* equívoques, i organitzarse pels voltants de la Seu la promiscuació formal de les modistetes amb uns "senyors del Jurat" i amb una mobilització oficiosa de jovent universitari, promiscuació que acabarà en un ball de gala al Casino de "San Sebastián", la matinada següent, festival nocturn, amb *tangos* i empentes, funció major de la novament instituïda *diada europea* de Santa Llúcia!

Què pensarien i escriurien, el poeta i el pintor de Santa Llúcia, al davant de la falsificació d'una diada tan cristiana i tan barcelonina? D'una manera o altra recordarien què venerem, i quines gràcies demanem a la tendra Verge que més s'estimà morir en la tortura, per no velar la claror del seu cor transparent, per no esmortir la llum interna, més resplendent que la del sol copsada pels ulls materials. Modistes i cosidores, per llarga consuetud tradicional, visitaven tal dia com aquest, l'altar de la Santa Dispensadora de "la vista i la claredat", per a implorar la preservació dels ulls, exposats a malalties i cansancis pel minuciós i primfilat treball de l'agulla. Les noves cerimònies enguany inaugurades, ensenyaran des d'ara a les jovenetes d'aquells oficis a "no mirar prim". I les disfresses, abillaments sumptuosos (les *llucietes* premiades al "concurs de bellesa" foren acompanyades als més reputats *modistos* de Barcelona on les vestiren amb els models més elegants i riquíssims per a lluir-los al ball nocturn de "San Sebastián"), homenatges i èxit periodístic, les faran rodar el cap, essent per a moltes d'avui en endavant Santa Llúcia el dia — o la nit — de les infaustes noces amb "el Príncep d'aquest món".

Santa Llúcia, ultra la significació eloqüent del seu martiri històric, testimoni victoriós de la modèstia i la virginitat d'esperit, triomfant dels paranys del cobejós sensual i de la clàssica duresa del funcionari perseguidor, ha estat designada segons la ficció dantesca, a l'altíssima missió de simbolitzar la *Gràcia illuminant*, germana gran de Beatriu, la Teologia. Una veu, més alta encara, recomana a *Lucia* i li avisa del perill en què es troba el poeta, perdut i extraviat per la boscúria salvatge:

> *Questa chiese Lucia in suo dimando*
> *e disse: "Or ha bisogno il tuo fedele*
> *di te"* (Inf. II, 97-99).

Ara el teu fidel necessita de tu, *Lucia* del poema, "nimica di ciascun crudele", enemiga dels cruels, enemiga d'aquells llops cobejosos de la gràcia innocent, de la virginal honestedat. Ara els teus fidels, les teves fidels, necessiten de vós, Santa Llúcia, amiga veritable de les joves obreres cristianes. La vista i la claredat de l'ànima per a elles! I feu-les, com vós mateixa, cegues al diable assetjador. I als *managers* del concurs i del *dancing*, obriu-los també la retina i les parpelles a la llum essencial, i que deixin estar les vostres ovelles al seu ramat pacífic.

R. RUCABADO

15-XII-1928.

Al número vinent:

La polèmica contra el collectivisme

I. Béns de producció i béns de consum

Els centres catòlics

Si l'estimada revista CATALUNYA SOCIAL no ha donat per finit el debat mogut per diferents escriptors entorn dels Centres Catòlics, hi exposaré modestament la meva opinió.

És veritat que molts Centres Catòlics no han complert gairebé l'ideal de llur missió i estan en lamentable decadència, però també és cert que molts porten en llur bagatge una bona partida d'obres bones que per mitjà d'ells s'han fet, com pendre part a funcions religioses i lluir-les amb el cant; promoure conferències, vetllades, biblioteques, revistes, etcètera, coses totes aprovades i encoratjades per llurs Consiliaris espirituals; fundar germandats de mutu socors i caixes d'estalvi parroquials, i també posar llur local a disposició de congregacions i entitats per organitzar festes i mítings de propaganda religiosa, missional, antiblasfema, etc., etc.

Per què doncs les esmentades entitats han decaigut tant? Al meu entendre, tenim davant una dificultat que serà sempre un obstacle per a tota acció catòlica, majorment en poblacions de poc veïnatge: és l'existència del Consiliari espiritual dels centres catòlics. Hi ha sempre un nucli de gent en tots els pobles que, sense voler perdre la categoria i l'apreciació de persones bones, de persones catòliques i àdhuc piadoses que guarden sempre bones relacions amb l'autoritat religiosa, els fa per l'austeritat d'haver-se d'estar de moltes diversions com balls, cinema, certes funcions teatrals... que el Consiliari d'un Centre catòlic mai no pot permetre, i això fa que sentin una certa fredor envers aquestes institucions i llurs anexes, com per exemple les Congregacions Marianes, i aquesta fredor prou vegades és hostilitat manifesta quan les circumstàncies són propícies a l'enderrocament del Centre catòlic per fundar-ne un altre que, sense deixar d'ésser catòlic, no en tindrà el nom i així podrà actuar amb més llibertat. I aquesta llibertat es tradueix molt sovint en diversions mundanes, moltes vegades perilloses i de tant en tant escandaloses per als costums cristians. Seran tan de dreta com es voldrà aquestes societats, però en pobles petits resten una força enorme al Centre Catòlic, condemnat a vegetar migradament, i, per altra part, frueixen d'una llibertat a voltes censurable i deseducadora en molts aspectes, per exemple en la manera general com es parla dins aquests locals, ben distant per cert gairebé sempre dels costums del Centre Catòlic.

He de confessar que aquesta dificultat no veig com es pugui resoldre satisfactòriament, però sempre s'hi podrà lluitar satisfactòriament si mirem d'intensificar la cultura i les conviccions religioses dels socis dels Centres Catòlics. Però si convertim el Centre en una escola i deixem de banda tota diversió, és molt gran el perill que molts socis freqüentin altres locals més lliures, i en comptes d'elevar-los de nivell i reformar-ne les tares, es deixin portar pel corrent i es tornin cada dia menys catòlics. El que cal és que dintre el marc de societat recreativa que ara tenen els centres catòlics visquin i es formin una sèrie de petites lligues i seccions encaminades unes al foment de les funcions parroquials lluint principalment amb el cant popular i litúrgic les funcions solemnes; altres al foment noble i digne de l'educació física per mitjà de grups excursionistes i grups gimnàstics; altres al foment de la cultura per mitjà de cercles de lectura, conferències i cercles d'estudis religiosos i socials; altres a la beneficència espiritual i material per mitjà d'escoles, catecismes, germandats, caixes d'estalvi, sense mancar-hi però les estrictament religioses i piadoses, com petites lligues de comunió freqüent, de missa diària, etc., etc.

Tots aquest grups o algun d'ells poden ésser tan minúsculs com es vulgui, i alguns poden ésser integrats per gairebé els mateixos, però el fer-se i desfer-se d'aquestes petites associacions dóna sempre a l'acció catòlica un caire de novetat que engresca el jovent i és com el renovellament continu de les cèl·lules que componen el cos del Centre Catòlic, el qual perdura sempre fisonòmicament el mateix a través de contínues renovacions internes. A aquesta acció directa s'hauria d'afegir la indirecta de posar el local i la voluntat a l'ajut i al servei d'altres entitats que el necessitaran accidentalment per fer una funció missional, antiblasfema, etc., etc.

Al meu entendre, doncs, no cal pas suprimir la part recreativa que avui predomina massa en l'acció de molts centres catòlics; el que cal és que aquesta tingui un marcat segell d'austeritat i sigui com un descans i un entreteniment per passar d'una activitat a l'altra, com un compàs d'espera entre aquestes altres idees apuntades, que són en definitiva les que alimenten una vertadera acció catòlica.

El Centre Catòlic hauria d'ésser una expansió de la parròquia, on es trobessin agermanats els rics i els pobres, els amos i els treballadors, com s'hi troben dins el sant temple, per tal que tots plegats miressin d'articular en el nostre viure social els ensenyaments lluminosos de la religió i els auxilis de la gràcia que allà dins rebem. Si només o principalment busquem divertir-nos en el Centre Catòlic (bé i honestament, és clar), no és estrany que hi hagi persones, àdhuc bones i significades, que en vulguin un xic més i amb més llibertat tal com deixo indicat; però si la diversió ocupa un lloc secundari, hi haurà moltes persones d'influència i significació que no solament hauran d'aprovar l'obra cultural i social feta, sinó que estaran contínuament temptades d'intervenir-hi perquè no trobaran fora de la parròquia on articular una cosa semblant, i acabaran per venir de cor amb nosaltres.

Vull estampar, per acabar, que els Centres Catòlics mai no tindran la força i l'eficàcia necessària per l'acció catòlica si no formen amples federacions diocesanes i interdiocesanes, calcades segons els motllos de les orientacions tan lluminoses del Papa Pius XI, amb raó anomenat el Papa de l'Acció Catòlica.

JOSEP COROMINAS

No oblideu, catòlics, que no vencen aquells que romanen inactius, sinó els que saben lluitar ardorosament pel triomf de la causa de Crist.

Del món del treball

El projecte de Llei del Treball que té en estudi el govern de la Xina va més enllà del que hom podia suposar tractant-se d'una nació com aquella.

La Llei actuarà sobre totes les fàbriques que comptin amb més de trenta obrers.

Els menors de catorze anys no podran treballar —prou feina tenen a educar-se i instruir-se— i de 14 a 16 anys solament podran coupar-se en treballs fàcils adequats a llur edat.

S'estableixen els Contractes de Treball amb les sancions legals consegüents, entre elles el pagament d'una mensualitat a l'obrer a qui s'acomiada sense culpa seva.

La jornada normal serà de vuit hores, però el Govern podrà augmentar-la fins a deu, quan les circumstàncies ho aconsellin, però en cap cas els obrers menors de setze anys no podran treballar-ne més de vuit. Es prohibeix en absolut el treball nocturn de les dones. Els treballadors podran gaudir de mitja hora de descans durant la jornada, però la recuperaran després.

En el capítol referent a la distribució de beneficis hi ha disposicions sorprenents, que faran cavillar de debò. Primerament, dels guanys obtinguts en el negoci, o empresa industrial, s'abonaran als comptes d'amortització i reserves allò que ordenin el reglament o estatuts de l'entitat. Del líquid restant s'abonarà un 10 per 100 al director, un 45 per 100 als accionistes i l'altre 45 per 100 als obrers, que es repartiran equitativament.

Es funda, a més a més, un Consell Nacional del Treball, compost de patrons i obrers, per arranjar totes les diferències que puguin ocórrer i impulsar la producció nacional.

Si aquest nou règim del treball es planteja amb èxit i arrela bé, les conseqüències no tardaran a deixar-se sentir fortament pertot arreu.

En discutir-se en l'Assemblea Nacional el pressupost del Ministeri del Treball, el senyor Aunós va fer l'apologia de la marxa progressiva, gosaríem a dir audaciosa, de la legislació social espanyola, fixant-se, naturalment, en la seva obra predilecta. Va donar tocs de moderació en algunes de les reformes empreses i va anunciar-ne d'altres.

El pressupost atany a l'organització del treball, a la formació professional, a la previsió (que "en pocs anys ha repartit 25 milions"), a les cases barates (que ja han costat prop de 50 milions) i als segurs socials de tota mena.

També parlà de la dignificació del treball, dels Comitès paritaris, de les Escoles preparatòries, etc.

El partit laborista mexicà ha romput amb el nou president d'aquella desgraciada república, Emilio Portes Gil, s'ha retirar a l'Aventí i li ha declarat una guerra aferrissada.

Una comissió de ferroviaris del Nord ha sollicitat del ministre de Foment que se'ls reconegui el dret que el temps de forçosa permanença en files els sigui considerat d'abonament, per als avenços en l'escala i ascensos, com si seguissin llur destí, i també que sigui confirmat l'acord del Comitè paritari de l'esmentada Companyia sobre l'abonament per als ascensos als seus agents.

La Federació Unitària de la Conca del Loire (França) ha decretat una vaga de minaires, que no ha reeixit per ara. Les Companyies es mostren irreductibles.

Diuen de Berlín que es tem un nou conflicte obrer en la indústria tèxtil de Westfàlia per no haver estat atesa una sentència arbitral.

Els obrers parats a Alemanya sumen més de 1.300.000, i a Anglaterra 1.271.000.

Ha sobrevingut un greu conflicte a la regió diamantífera del Cap (Africa del Sud). La crisi d'aquesta pedra preciosa fa improductiva la seva explotació i els obrers no poden viure. Alguns ja exigeixen la cessió de les explotacions...

El fall oficial, fet públic i acceptat, sobre el plet obrer-patronal de la Conca del Ruhr, de què tantes vegades hem parlat, concedeix un petit augment en el salari dels obrers. L'altre fall oficial referent al treball en les drassanes, estableix 50 hores de treball setmanal per tot aquest any. Es dubta que els obrers l'acceptin.

A França s'han unit en Federació tots els obrers de la mar. La seva actuació darà molt a fer al govern. Per de prompte ja exigeixen 150 francs d'augment, mensual, en els sous.

Els ferroviaris alemanys de les línies de l'Oest demanen millores imperativament.

A Melbourne encara guspireja la gran vaga consabuda. Ara els obrers del país l'emprenen contra els esquirols italians que treballen allí, els quals, bandejats arreu, queden sense recursos.

Després de tres mesos de negociacions ha estat arranjat transaccionalment el conflicte existent en les Drassanes germàniques per qüestió de sous.

L'assemblea de minaires celebrada a Puertollano ha estat important i obliga el Govern a intervenir per a millorar les condicions dels obrers en aquelles mines.

A Bombai ha corregut la sang en les topades entre els obrers vaguistes i la policia.

La vaga revolucionària de Bogotà (Colòmbia) ha causat, fins ara, alguns centenars de víctimes. Les pèrdues materials resulten també esfereïdores.

Es tracta de celebrar un Congrés d'Emigració durant l'Exposició de Sevilla.

Justificació d'un llibre impugnat

(El Colectivismo y la Ortodoxia Católica)

Sols la convicció d'un deure quasi sacerdotal ha pogut vèncer la meva repugnància a parlar públicament *in re propria*. I un cop posat a la tasca, la ploma reàcia m'hauria fet desistir ja des de les primeres línies, si no fos la necessitat moral de justificarme davant els lectors de CATALUNYA SOCIAL. Un dels collaboradors de la revista, escriptor de gran prestigi i home exemplar, ha denunciat, amb paraula vehement, el meu llibre *El Colectivismo y la Ortodoxia católica* com situat fora del camí recte, contrari al sentir general dels fidels i a la tradició catòlica. Tractant-se d'una obra "essencialment doctrinal", segons judici de *Razón y Fe* (1), l'acusació del Sr. Rucabado havia, naturalment, de produir-me la temença d'haver jo estat ocasió de desviament i pedra d'escàndol, o sia una pertorbació per a l'Església. ¡La més gran calamitat que a un sacerdot pugui esdevenir! Fet, doncs, examen de consciència i havent-me permès benèvolament la Direcció de CATALUNYA SOCIAL intentar la meva defensa davant els mateixos tetimonis de l'escomesa, vaig breument a precisar *la posició* del meu llibre.

Assessorat per especialistes illustres i havent pres totes les cauteles que la prudència demanava en un afer de tant d'arriscament com és el portar a la discussió pública un *punt de vista nou* i molt escabrós del problema social, exposant opinions a les quals els censors eclesiàstics havien augurat una rebuda dubtosa, crec trobar-me plenament din el camí de la veritat i de les orientacions pontifícies.

La pronòstica feta no ha trigat a tenir son compliment: al costat de judicis molt favorables s'han alçat també veus de neguit o de blasme, que, quan l'autor d'un llibre cerca sols l'expandiment de la llum i de la pau en els esperits, han d'ésser-li admonició seriosa d'anar potser errat o que manca als seus escrits la deguda precisió i claredat. Crec que en aquesta manca de precisió dels termes i de coordinació sistemàtica d'idees està la causa única i veritable de tots els malentesos. La composició, poc metòdica, del llibre en fa difícil la comprensió sintètica. Com única resposta, doncs, al meu illustre amic impugnador, i cercant no la controvèrsia sinó la mútua intelligència, miraré de resumir i esclarir aquí el meu pensament.

La *doctrina* del llibre no és pas nascuda de la visió de tragèdies. Elles foren només, per a mi, revelació viva que una bona part de la present constitució social i econòmica està fora de l'ordre natural i dels ensenyaments de l'Església. Tampoc els diàlegs amb la gent humilíssima del barri de les Drassanes, on quasi bé ningú no sap de llegir, podien ensinistrar-me en radicalismes utòpics, dels quals ells sols tenen nocions molt vagues, llevat d'alguns sectaris escassos, que difícilment es posen mai a tret. Ço que jo vaig trobar en aquells diàlegs fou la manifestació fonda d'anhels d'un ordre nou de coses basat damunt una major caritat i justícia, anhels que jo, ministre del Crist amic dels pobres, vaig escoltar sempre *amb simpatia*, baldament sortissin sovint de fonts ben tèrboles, com diu el meu impugnador.

Encara que concebut el llibre, com per reacció afectiva i intellectual, davant la misèria en una ciutat opulenta, no es proposa pas l'esclariment de qüestions benèfiques, econòmiques ni àdhuc socials: son objecte essencial és, sobretot, *apologètic*. L'espectacle quotidià d'indigències desateses i les angúnies dels treballadors mal pagats o sense feina, em descobrien les raons profundes de la qüestió social, que amb eloqüència ígnea descriví Lleó XIII. Llavors dos fets culminants arribaren a obsessionar-me: 1.r L'existència de les escoles radicals de l'obrerisme, que, sota noms i matisos diferents, apleguen multituds ingents, formen partits polítics de gran potència invasora i es mouen amb un ímpetu que no podrà pas deturar la sola coerció de les armes. Ells pregonen com darrer avenç, o com forma social exigida pel present estat econòmic, la socialització dels béns productors, per tal d'organitzar-los en forma més propícia als humils i més veïna a la igualtat. 2.n. També va preocupar-me la situació mental de molts esperits que, "mantenint-se fidels a la fe catòlica o sentint envers ella sinceres simpaties, han trobat un aspecte lícit en doctrines titllades d'antisocials, i, considerant ells no gaire conforme a la norma cristiana l'ordre present, pateixen amargors de crisi intellectual quan veuen els partits anomenats de dreta, els òrgans de la premsa catòlica i homes pertanyents a ço que hi ha de més selecte dins la humanitat des del punt de vista religiós llançar excomunió rasa contra certes aspiracions torbadores de la quietud social i àdhuc sovint blasfemes, però que, despreses d'errors herètics accidentals, ells les creuen més pròximes a l'ideal possible de la vida cristiana que l'organització social present" (2).

Heus aquí, doncs, la finalitat apologètica del meu llibre: Potser la *socialització* econòmica serà l'aspiració predominant al segle XX, com la pruïja democràtica fou el motor de quasi tota l'activitat política del XIX. Si la democràcia moderna vingué al combat distanciada del poble fidel i, durant molt de temps, es cregué, erradament, que no podrien jamai conviure en amistat, ara torna a repetir-se el conflicte, potser més violent encara, enfront de les aspiracions collectivistes. Cal, doncs, examinar la següent qüestió. Així com hi havia una forma de concòrdia entre la democràcia i l'ortodòxia catòlica, que l'integrisme polític del Comte de Maistre i d'altres aconseguí arreconar, fins al punt de lligar *històricament* les grans masses catòliques (no l'Església) amb la monarquia pura, ¿no hi haurà també una forma de collectivisme conciliable amb el dogma i la moral, de manera que l'Església no aparegui tenir vincles essencials i definitius amb el sistema de producció privada? ¿No serà possible treure tot aspecte dogmàtic al conflicte social i dur-lo al terreny merament econòmic, on sigui lícita la varietat d'opinions entre catòlics i es posi així l'Església per damunt de sistemes i interessos humans?

(1) Número del 15 d'agost de 1928.
(2) *El Colectivismo y la Ortodoxia católica*, pàg. 16.

Ja des del començament del llibre plantegem sense eufemismes aquest problema. Venim a dir: No es troba admès el collectivisme en cap clàusula del programa social de l'Església. Ella, per boca de sos doctors, expressa clarament sa doctrina del dret natural *a* la propietat privada, que, tenint ses arrels en la mateixa constitució de l'home, hauria de convertir-se per a tothom, si fos possible, en dret *de* propietat. Però aquesta doctrina no s'és vista mai plenament realitzada ni en temps de gran fervor de vida cristiana. N'era lluny la servitud feudal, n'és també lluny l'actual capitalisme. Acut ara naturalment la idea de ço que se'n diu *la hipòtesi*. Si la societat s'encaminés, per unes raons o altres, sense violències ni precipitacions absurdes, sense infracció de drets inviolables, moguda potser per les circumstàncies d'un estat econòmic que tendís a la *concentració* i fes molt difícil aquella *divisió* multiplicada que fóra natural conseqüència de l'execució creixent del dret de tots els homes a ésser propietaris; si s'encaminés el món a la socialització de la riquesa productora, ¿hauria de veure's necessàriament l'Església, dins una tal constitució, externa, desoïda, vexada, sense altra convivència que l'estrictament material (com a les nacions paganes), o bé trobaria amb aquell nou arranjament social punts de cohesió i convergència que permetessin transfusió cordial d'ideals i cooperació amistosa?

Més encara: si la doctrina collectivista, tal com l'estableixen les escoles socialistes, topa amb l'oposició irreductible del catolicisme, ¿no se'n podria trobar una fórmula que no contradigués la doctrina de l'Església? Aquesta *fórmula* jo la cerco en tot el llibre i em penso haver arribat a albirar-la. Començo eliminant del nucli econòmic els errors teològics i filosòfics i les absurditats morals accidentalment adherits; després vaig inquirint opinions lícites de teòlegs (3) i facultats jurídiques que la teologia i els cànons reconeixen en el poder públic, les quals, dutes discretament a la pràctica, permetrien anar transformant la distribució i funcionament dels béns materials. Mai no he gosat aventurar-me a cap afirmació ardida sense tenir darrera meu sentències de doctors o drets del poder públic admesos per l'Església. Endinsant-me per aquest camí, he anat descobrint una *tradició* mig oblidada, radicalment propícia als pobres, anterior o paral·lela a una altra tradició més influïda pel dret romà, ço que és molt possible en qüestions bon xic extrínseques al dogma, com són els sistemes polítics i econòmics. I no ha de fer-nos cap estranyesa aquesta discordància quan veiem plens de discussions els llibres de dogma i de moral.

La recerca de punts de convergència entre catolicisme i collectivisme, feta sovint amb abrandament de paraula i de concepte, és la part del llibre que més ha desorientat els meus contradictors. Algú (4) ha escrit: "Sota l'intent de demostrar la compatibilitat s'endevina aquesta frase: El collectivisme és la solució". Seria més exacte de dir: El collectivisme pot ésser una solució si les condicions en què funciona el règim de la propietat i la producció, vénen a produir una tan greu i tan extensa violació del dret natural, que sols, circumstancialment, amb una socialització assenyada pogués posar-s'hi remei. Això crec que és matèria de lliure discussió entre els catòlics.

Finalment, la resposta definitiva als meus impugnadors podria formular-se així: ¿És lícit, dins de la més estricta ortodòxia i sense oposar-se a les directives pontificals, professar un ideal collectivista? Tal com l'han predicat fins ara les ecoles socialistes, no. Així ho proven clarament les damnacions dels Papes. Però hi ha un comunisme que, segons creiem, l'Església no ha pas condemnat. Podríem anomenar-lo *collectivisme espontani*. La seva explicació ompliria moltes pàgines. D'ell parlo sempre que semblo fer l'apologia d'aquest règim. La propietat privada és un *dret*, però no un *deure*. Hom pot renunciar-hi voluntàriament, si així li sembla. També pot renunciar-hi la societat, si així s'hi determina i troba mitjans de fer-ho sense capgiraments destructors. Diu el P. Vermeersch, S. J. (5): "Si els homes volguessin tenir els béns en comú, cap obstacle no trobarien de part de la llei natural". Aquesta voluntat dels homes, en matèries d'organització social, no cal pas que sigui unànime (en cap cosa humana no ho ha estat mai), sinó que fóra suficient, per a sa lícita eficàcia, el consentiment d'aquella gran majoria que en els Estats democràtics exigeixen les reformes transcendentals d'ordre constitucional, sense trencar cap dels drets preexistents, valent-se de l'expropiació degudament indemnitzada i d'una intervenció creixent, directa o indirecta, de l'Estat, la regió i el municipi en la producció de riquesa, reculant o avençant a mida que el cos social, autènticament manifestant-se, recula o avença segons els èxits o fracassos, etc., etc.

A qui faci exclamacions ponderant les enormes dificultats d'un tal sistema en una societat formada d'homes sensuals i egoistes, li respondrem que té raó. Jo les reconec totes sense recança i els dedico dos llargs capítols del llibre, on dic als socialistes i comunistes que no podrà aguantar-se gaire temps el món que ells volen construir, sense una elevació moral dels costums, sense austeritat de vida, i, per això mateix, sense una gran intensitat d'esperit religiós.

Així, totes les acusacions que m'han estat adreçades no van realment contra el meu llibre, on no hi ha ni tan sols cap novetat fora de l'estudi d'un *caire nou* de la qüestió social.

No crec que siguin aquestes pàgines (6) lloc escaient per anar discutint amb l'amplitud necessària, una darrera l'altra, les objeccions fetes al meu llibre, i,

(3) Tothom que hagi llegit el llibre haurà vist com sempre m'apuntalo en sentències d'autors notables i assenyats. Crec ara oportú transcriure'n una ben afí al sentir que sempre m'inspira: "Digui's el mateix del respecte i tolerància amb què el cristianisme ha conviscut amb els règims econòmics més diferents. Nasqué en temps de l'esclavatge i no el va malcir, sinó que féu quelcom de millor: va fondre'l en el foc de sa influència reformadora. Ha seguit després amb pas tranquil una evolució secular dimanada d'ell, com l'automòbil segueix la llum que els seus fanals projecten cap endavant. I està disposat a anar encara més enllà, sense fer-li por ni el mateix socialisme, sota determinats aspectes, si, renunciant aquest a ésser una falsa doctrina de vida, una rebellió contra les relacions més naturals de l'home i, per afegiment, una negació de Déu, ço és, una religió a l'inrevés, es conformés a tancar-se dins son propi objecte: *l'economia social*" (A. D. Sertillanges, Professor de l'Institut Catòlic de París, *L'Église*, chap. III).

(4) Pere Arderiu, *Criterion*, número d'abril-juny de 1928. No en fem pas retret al nostre car amic, que tan falagueres coses diu del llibre.

(5) *Cuestiones acerca de la justicia, El Socialismo y la propiedad privada*, cap. II, sec. I, art. I. He utilitzat la versió espanyola del llibre.

(6) Al pròleg del llibre (pàg. XV) jo declaro la meva convicció que l'escatiment d'aquestes matèries no hauria de dur-se a revistes destinades a extensa divulgació popular.

per altra banda, no m'és permès abusar de l'hospedatge que generosament m'ha concedit CATALUNYA SOCIAL, malgrat la mútua discordància de criteris entre alguns dels seus collaboradors. Però el lector haurà pogut endevinar que perden gran part de la seva aparent malícia les acusacions punyents del meu impugnador, si hom les situa dins l'ambient apologètic del llibre, on les doctrines més agosarades, mai dissidents de l'ortodòxia, es prenen com funció d'un apostolat intellectual envers milions d'esperits que somien en un món més vei a la igualtat econòmica.

Al darrer terç del segle XIX va nàixer, en certa nació d'Europa, un fort moviment de sentiments i d'idees que semblava pertorbador i sospitós, menat per capitostos enemics de l'Església. Un sacerdot insigne, de gran talent i autoritat, que després fou Bisbe, hi portà sa cooperació franca i decidida en mig de l'estranyesa de la bona gent timorata, que li reprenien la imprudència. Heus aquí sa resposta: El moviment és ja nascut a la vida i ningú no serà prou potent per a tancar-li el pas. Ço que ara cal fer és mirar de *batejar-lo*.

ANGEL CARBONELL, Prev.

Comentaris

*Una opinió d'*El Debate

Fa pocs dies que el diari catòlic madrileny que acabem d'esmentar — constituït avui, sortosament, en gran rotatiu — ocupant-se d'uns mots de Menéndez i Pelayo reportats suara a la premsa amb motiu d'un debat econòmic, ens venia a dir als catalans de la generació actual que no coneixíem prou Balmes, amb tot i el fet de l'edició de les seves Obres Completes.

I més endavant, afegia una poc elegant comparació entre l'apologista de Vich i el gran Bisbe Torras i Bages.

L'article, escrit amb bona intenció, no va convèncer a ningú. Primer perquè aquí Balmes és ben conegut. Les seves Obres Completes suara editades, el darrer Congrés d'apologètica amb motiu del seu Centenari han portat dit coneixement a la nostra generació. Ara, el Balmes polític, tot i essent sempre actual en ço que fa referència a la doctrina, no és pas d'aquest moment.

En política no existeixen dos moments iguals. I tenim la seguretat, precisament perquè el coneixem, que si Balmes hagués d'editar avui les seves famoses revistes, s'hauria acostat més a nosaltres i a la nostra generació del que a *El Debate* pugui semblar-li.

I és una llàstima que el diari madrileny no conegui millor l'obra del Dr. Torras, ja que si la coneixia segurament no el judicaria en la forma ben equivocada amb què ho féu. Perquè el Dr. Torras té una obra escrita i altra obra pràctica, viva. I no es poden destriar tan fàcilment com pot semblar-li al rotatiu madrileny, l'una de l'altra.

L'obra d'En Torras i Bages és més transcendent del que a *El Debate* pugui semblar-li. I desitjaríem d'ell un xic més de cura en tractar-la, perquè ens dolen aquestes lleugereses en un diari catòlic del prestigi del diari de Madrid, amb tot i les seves constants fluctuacions.

Els grans catòlics dels segles XIX i XX

Heus aquí un tema ben suggestiu per a una collecció de biografies a casa nostra. I avui que aquí tot troba un editor, perquè tot troba un mercat en matèria de llibres, per què no es porta a cap una empresa semblant?

Avui per avui, com en tantes altres coses de cultura del camp catòlic, és França la qui ens dóna l'exemple. La collecció *Les grans catholiques du* XIXème *et du* XXème *siècle* ha portat a les seves files dues bellíssimes monografies: les d'Ozanam, el gran esperit tot foc, tot caritat, i ara la del Comte Albert de Mun, aquest home que cada dia esdevé més alt i més representatiu d'una època. Maurice Ligot ha dibuixat bellament la personalitat del precursor de l'acció social a França. I Henri Bordeaux ha escrit per l'estudi un pròleg ple de belles imatges, encara que un xic buit en ço que diu referent al biografiat. Es l'inconvenient constant que els literats es surtin del seu camp!

Però en tot l'estudi destaca una idea que convé tenir ben present: la de presentar el biografiat com la figura precursora a França de la legislació obrera. I aquesta nota cal vindicar-la sempre per a la gran figura del catolicisme social desapareguda l'any 1924 del món dels vius.

Els frares de Poblet i les contradiccions de La Nau

En l'edició corresponent al dia 8 de desembre últim ens congratulàvem que el diari esquerrà *La Nau* hagués demostrat amplitud de criteri en ço que fa referència a la nova repoblació monàstica de Poblet. I comentant aquesta possibilitat dedicàvem unes ratlles a fer veure com aquell diari, per motius racials i de cultura, s'allunyava del criteri esquifit, fill del rovellat anticlericalisme del segle XIX. de certs diari menjacapellans, com *Heraldo de Madrid*, per exemple.

Però *La Nau*, que en aquest punt havia tingut un moment de claredat i de criteri modern, aviat es penedí del seu noble gest, i en l'edició de 12 de desembre ens contestava amb aquests mots:

"CATALUNYA SOCIAL, en el seu número del 8 d'aquest mes, ens adreça uns elogis que agraïm molt, però que no podem admetre, perquè estan basats en un gros error del setmanari catòlic-social.

"En efecte: CATALUNYA SOCIAL lloa *La Nau* pel fet imaginari d'haver declarat la seva simpatia a la projectada repoblació monàstica de Poblet.

"No sols no hem declarat la nostra simpatia per aquesta repoblació, sinó que hem dit clarament que no en som partidaris."

Però com que ço que és escrit, escrit resta, heus aquí ço que en l'edició de 30 de novembre darrer deia *La Nau* (pàgina 8, article retolat *El Monestir de Poblet*):

"Per altra banda, els frares cisterciencs de Burgos han sollicitat que se'ls deixi ocupar i conservar el Monestir de Poblet. *Aquesta fóra, potser, una solució, per tal que, una vegada acabada la seva restauració, fos conservat plenament el nostre famós cenobi.*

"Els catalans tenim el deure de vetllar per la restauració i construcció indefinida d'una de les nostres obres monumentals més grandiosa."

En què quedem? Realment es veu que en aquella redacció no tenen memòria; i si la tenen la sacrifiquen al deig d'aparèixer d'acord amb els menjacapellans de tots els temps. Perquè allò que afegeix el diari esquerrà que *fins alguns clergues, dels millors que tenim,* comparteixen el criteri que Poblet no deu éser habitat per una Comunitat religiosa, resta sense demostrar.

La Nau, que ha començat a actuar com a diari seriós, ha de servar un xic de memòria i sacrificar a la serietat fins l'afany de popularitat d'un cert esquerrisme de mal gust i avui de tons absolutament *fanés.*

Oficina romànica

CONSULTES

Cons. 10. — Els Sants Reis de la tradició en l'Evangeli són anomenats *magi ab Oriente,* que en castellà fan *los Reyes Magos.* Com els anomenarem en català? — *J. R.*

Resp. — Després de consultar els materials lexicogràfics del *Diccionari* de Mn. Alcover i de fer altres investigacions, sembla que la paraula llatina MAGUS aplicada als Reis no ha tingut adaptació en català, com si els mateixos literats no haguessin sabut o no haguessin volgut adaptar-la.

1. MAGUS en llatí significava primitivament els sacerdots perses de la religió de Zoroastre, coneixedors de la ciència de l'univers o *màgia* en el seu bon sentit original, i en aquesta accepció l'aplica l'Evangeli als qui la tradició ha fet els tres Reis d'Orient.

Seguint aquesta tradició el nostre poble no els anomena d'altra manera que *els Reis de l'Orient* o *els Reis* senzillament. La vigília dels Reis en molts indrets de Catalunya surten els nens amb fanalets a rebre'ls, tot cantant, com a Manlleu:

Els tres Reis de l'Orient,
si hi ha res per la pobra gent?
Sí, fillets; no, fillets.
Coca blanca i torronets!

Aquest costum és ja antic, perquè en el *Vita Christi* de Sor Isabel de Villena (darreries del segle XV), trobem encapçalat el capítol 69, primer que tracta dels Reis: *Com los tres grans Reys de orient vingueren en Iherusalem,* i sempre més en parla anomenant-los *reys.* La traducció catalana anònima dels Evangelis, conservada en l'arxiu del Palau (segle XV), esquiva la traducció de la paraula MAGI i els fa reis també: *tres reys molt sapients en la art màgica vengueren d'orient.*

La paraula llatina MAGUS, passant pel primer grau d'adaptació, que és l'evolució popular, haguera donat *mau, maus.* Tenim de JUGU > *jou,* de FRAGU > *frau* o *afrau,* i així de MAGU tocava sortir-ne *mau* plural *maus.* En el *Diccionari de Rims* de Jaume March (segle XIV) trobem *mau* (1053) com consonant de *suau, brau, enclau, esiau, trau, nau,* etc., sense donar-ne el significat; així mateix *maus* (1417) com consonant de *aus, braus, naus, corraus, faus, fraus,* etc. Però com que els provençalismes abunden en aquest *Diccionari, mau, maus* és molt possible que ho siguin, provinents de MALUS llatí.

2. MAGUS llatí significà també la persona que exercia la *màgica,* sobretot la dolenta amb maleficis i encantaments; si era dona s'anomenava MAGA. El nostre poble els anomena *bruixot* i *bruixa.* Inspirant-se en aquesta manera popular, la *Bíblia de Montserrat* tradueix *magos* en el *Levític* 19, 31: *No us decantareu envers els bruixots* (magos) *ni els endevins no consultareu, que us contaminarieu.* En aquest sentit és trobador en alguns textos antics: *Simon magus* (febrer, *Inf.* XIX; Serra, *Gènesi,* 276), i també *Simon mago* (*Eximplis,* II, 244).

El *Diccionari Aguiló* porta el llinatge *Maguessa* com de Barcelona, modern (1913), antic (*Ardits,* I, 11). En canvi el llinatge català *Mach* no deriva de MAGUS sinó de MACCUS o MACUS, noms propis d'home que són trobadors en inscripcions llatines (*Corpus Incript. latin.* VII, 256, 1336; VIII, 4966, 11475, etcètera).

3. En llatí al costat de MAGUS existia MAGICUS adjectiu, amb el significat de cosa pertanyent a la màgica o cosa d'efectes sorprenents. De MAGICUS el català n'ha tret *màgic* amb els mateixos significats; però en escriptors antics trobem *magich,* substantiu, en el sentit d'*encantador* o *bruixot.* Diu *Lo Passi en Cobles* del segle XV (pàg. 60, edició Martí Grajales):

Les obres aquelles
que feyen los *magichs*
fent grans marauelles
dauant Faraho?

El *Diccionari Aguiló* porta també *màgic* aplicat als Sants Reis, *els Reis Màgics,* però sense donar-ne cap referència.

4. Aquests són els fets que ens dóna la llengua viva i la nostra tradició literària. Ara fem-hi unes poques consideracions.

a) MAGUS en el sentit d'*encantador* o *bruixot* perfectament pot catalanitzar-se prenent el derivat de MAGICUS, *màgic,* com fa *Lo Passi.* Tenim exemple d'això en italià, *magico,* en castellà, *mágico,* que val igual que *mago* en aquet sentit: recordeu *El Mágica*

prodigioso de Calderón, i en francès *magicienne* que ha suplantat l'antic *mage*. Però així com de *bruixa* fem *bruixot*, de *maga* s'escauria també un *magot* al costat d'una *maguessa*. *Màgic, màgica* restaria així pel qui exercita la *màgica* blanca, és a dir, pel qui fa jocs de màgica.

6) MAGUS en sentit de sacerdot persa i aplicat als Reis en cap de les altres llengües ha sigut substituït per un derivat d'una altra paraula: en italià és *magi* plural; en castellà *mago*, en francès *mage*, tots derivacions erudites de MAGUS o MAGI. Així no ens sabríem avenir definitivament pel català amb una excepció, anomenant *Reis màgics* als *magi ab oriente* de l'Evangeli; sobretot tenint bona cosa d'estrany pel sentit popular aquesta designació. Caldrà, doncs, trobar una derivació directa de la paraula MAGUS, per nomenar els Reis i els sacerdots perses.

De MAGUS llatí són possibles *magus, mague, mago, mag* i *mau* amb els plurals plurals respectius *magus, magues, magos, mags* i *maus*. De *magus* i *mago* n'hem vistos exemples més amunt (n. 2); *mague* el trobem assajat en la *Concòrdia Evangèlica* en el passatge dels Reis; *mag* és formació erudita traient *us* final, com se fa sempre que la paraula resultant és de bon pronunciar; *mau* representa l'evolució popular.

Direm els inconvenients que té cada una d'aquestes solucions per garbellar-ne les més poc adients.

Una observació general, estalviant-nos repetir conceptes, ens escurçarà la feina. Partint de *dida*, si volem treure el nom del seu marit, trobem vius *dido* o *didot*. El poble no ha pensat mai en *didus*, ni en *dide*, ni en *did;* per què? En *did*, que semblava el més natural, perquè *did* es confon pronunciat amb el *dit* de la mà. En *dide* tampoc, perquè en el català central pronunciat sona igual que *dida*, i és difícil la distinció, encara que s'hi posi l'article *el dide, la dida*. *Didus* finalment és solució postissa a la nostra llengua, que de més a més pronunciat sona en el català central igual que *didos*, el plural de *dido*, i per això *didus* ens fa l'efecte de plural. Per tots aquests inconvenients el poble ha acceptat *dido*, diferent de *dit* i de *dida* fins en la pronúncia. N'ha tret també un *didot*, que no és despectiu, sinó una variant de *dido*, que li escau millor, talment com de *bruixa* n'ha fet *bruixot* i no *bruixo* ni *bruix*. Les mateixes consideracions són aplicadores a *cego*. De *cega* el poble no n'ha fet *cec* perquè pronunciat es confon amb *séc*, plec de la roba, ni *cegue* perquè sonaria igual que *cega*, ni *cegus*, perquè semblaria el plural de *cego*, S'ha quedat, doncs, en *cego*, i n'ha tret el derivat *ceguet* que a València és normal, i sense sentit diminutiu. Ni *dido*, ni *cego*, doncs, són deguts necessàriament al castellà, sinó a les conveniències internes del nostre parlar. Igual podríem dir de *quadro*, davant de *quadra* que comportaria un *quadret, gerro* davant de *gerra*, amb un *gerret* i *gerrot* possibles, etc., etc.

Fem ara l'aplicació. *Magus* aplicat als Reis: *els Reis magus*, sonaria a Barcelona igual que *els Reis magos*, i *magus* en singular *un Rei magus*, ens semblaria un plural fora de lloc. La diferenciació aquí, per evitar la possibilitat d'un castellanisme, és pura qüestió òptica. *Magues, magues* té els mateixos inconvenients que *dide, cegue*. *Mag, mags* té els de *did, cec*, perquè pronunciat es confon amb la paraula popular *mac, macs* viva a Mallorca, que significa "pedra no gaire grossa" o "cap-clos, beneit". *Mac* vol dir també la part dolenta de la bresca que sembla una variant d'*àmec*, substància que porten les abelles al rusc per alimentar les abelles petites; dita també *mac* en alguns llocs.

No tenen cap inconvenient de confusió, ni *mago*, plural *magos*, que no caldrà pendre com un castellanisme, i hem trobat en el segle XV, el qual podria comportar un derivat *maguet* o *magó* ni *mau, maus*, la forma evolutiva popular, — que potser semblarà ara massa diferent de MAGUS.

Resumint: els qui exerciten la màgica blanca poden ésser anomenats, *un màgic, una màgica;* els qui trafiquen amb la màgica negra, *bruixa, bruixot*, com fa el nostre poble, o *magot, maguessa*, si volem anomenar-los amb un derivat de MAGUS; darrerament els sacerdots perses i els Sants Reis *magos* millor que *magus* o *magues;* encara que pel que fa als *Reis*, si no hi ha precisió de traduir el *magi* llatí, millor farem de continuar la tradició popular i literària, anomenant-los *els Reis de l'Orient, els Sants Reis*, o *els Reis* senzillament.

El Secretari de Redacció de l'O. R.

Espurnes

A Polònia es celebrà fa poc un Congrés d'Obrers i es propagà la idea d'establir en el país la festa de Crist Obrer. L'objecte serà aconseguir una major intelligència i apropament entre els treballadors i Jesucrist, qui com ells nasqué pobre, visqué pobre, treballà a l'obrador i tingué per pare putatiu un artesà.

Heus aquí tot un programa senzill i gran que ens menaria a la felicitat entre els homes. Tant de bo que a casa nostra hi haguessin imitadors de tan bella iniciativa.

FILOMEL

Per Sant Ramon de Penyafort

DONATIUS

D'un devot del Sant. . . . 17'45 ptes.

Novament recordem als bons amics i devots la conveniència d'ajudar amb algun petit òbol a la pròxima celebració de la Festa del gloriós Confés de Reis i de Papes, Mestre Penitencier i Compilador de les Lleis de l'Església, honor de la nostra terra, i antic patró de Barcelona, que temps abans li era tan devota.

Ja s'han rebut estimables almoines, de les quals hem donat el degut compte, i que Sant Ramon de Penyafort els pagui la caritat. Però per a assegurar la petita festa i l'oli per la SEGONA LLÀNTIA *durant l'any, seria necessari encara una mica d'ajut.*

S'accepten els donatius en aquesta administració (Foment de Pietat Catalana, Duran i Bas, 11).

FETS DE LA SETMANA

Primo de Rivera ha tancat l'any polític amb unes declaracions sobre la naturalesa i facultats del poder dictatorial que donarien peu per a escriure un tractat polític sobre aquesta matèria, actualment tan interessant. Mitja dotzena d'homes governen avui dia el vell continent, i pocs més la resta del món. Les formes democràtiques més pures i robustes fan d'acompanyament, quan no de comparsa, als governants dictadors. Hom diria que Primo de Rivera se sent bé en el poder que ocupa, encara que sovint se li escapen paraules i sospirs de cansament, que junt amb les ànsies de governar de determinats polítics i la natural tendència dels pobles civilitzats al *self government*, promouen alguns moviments d'opinió que la premsa reflecteix parlant de l'esdevenidor polític amb la relativa llibertat que quant a aquest tema dóna la censura. I aquest és un altre símptoma del que abans dèiem.

La premsa de dreta mira espaordida la solució del gran problema que la dictadura ha plantejat a Espanya; i la veritat és que si la dictadura obrís una successió intestada, l'hereu forçós fóra el Socialisme, única força política que té un partit organitzat i, a més a més, acaronat pel Govern.

No pot pensar-se en això — i ha de pensar-s'hi — sense sentir esgarrifances de por. Com dormen a la vora mateixa de l'abisme les classes mal anomenades conservadores!

Altrament l'A. N. tancà cristianament oint la santa Missa resada al saló de sessions pel senyor bisbe de Madrid, les seves sessions de desembre, que no foren tan infructuoses com altres vegades, encara que a costa d'alguns discursos forts i alguns accidents... parlamentaris. Fou millorada, encara que ridículament, la consignació de la nostra heroica clerecia, es posà fre als ímpetus del pressupost extraordinari; se li alleujaren un xic les càrregues; es prengueren en consideració atinades observacions i alguns acords ben orientats... Per aquest camí també s'arribaria a un Parlament amb lletra majúscula, que, amb bona voluntat, podria a la llarga facilitar la solució del problema de què abans parlàvem.

La reorganització del Poder judicial i la implantació del nou Codi Penal han preocupat, naturalment, l'opinió illustrada, encara que no tant com la investigació dels afavorits per la grossa *de Nadal*.

Un altre dels assumptes que a últims d'any ha tractat preferentment la premsa ha estat el promogut pels notables articles econòmics d'En Cambó. La primera i més forta impressió que hem tret de la lectura dels treballs cabdals publicats, ha estat que a Espanya no tenim economistes ni financiers que mereixin tals noms. Són matèries difícils per a les quals tothom se sent doctor, i no hi ha ningú que hi entengui res. Per això anem tan bé.

Lògicament s'ha tractat, i es tracta encara, de l'estabilització de la pesseta, i àdhuc del seu curs aurífic; sense tenir en compte que amb la balança mercantil desballestada i amb les duanes fluixes i sense una política aranzelària bona no hi ha estabilització possible. La pesseta or volaria cap als Pireneus i en poc temps es convertiria dintre Espanya en pesseta-paper. Més que un problema financier és un problema aranzelari el de la pesseta malalta. El seu mal no es cura pas amb or.

S'ha publicat un interessant R. D. sobre incompatibilitats per tal de sanejar la *res* pública i alliberar-la de noves explotacions immorals... Podria fer-se una curiosa collecció de documents d'aquesta índole, com també de la seva inutilitat. En mans del Govern està fer útil aquesta nova disposició.

Torna a parlar-se de nous acoblaments industrials, de nous consorcis que no volem anomenar trusts ni monopolis. Caldria rectificar aquestes tendències de la política econòmica avui imperant, perquè, si no, totes les activitats particulars s'atrofiaran i es consagraran als fàcils negocis que la dita política comporta, o al *dolce farniente* de tallar cupons o "arreglar l'Espanya" des dels seients d'un bar.

* * *

Fora d'Espanya han passat moltes coses des de l'última revista ençà.

Torna a parlar-se de l'arranjament de la Qüestió Romana. El temps no transcorre en va, però no és tan fàcil l'arranjament d'una qüestió que no és qüestió, puix que tornant les coses preses al seu amo, quedaria arranjada. Cal recordar, en parlar d'això, una regla de prudència elemental per a tots els bons catòlics: no avançar cap judici que no sigui clarament suggerit per l'actuació pontifícia. Al costat del Papa, i fent-li costat sempre. És la conducta que en suscitar-se aquesta qüestió, hem d'observar els catòlics.

El partit del Centre alemany, que de fa temps sofria crisis de tota mena que el debilitaven sensiblement, s'ha donat, per fi, un president, Monsenyor Lluís Kaas, digne, per les seves altes qualitats, de tots els seus honorables i àdhuc cèlebres predecessors.

L'elecció de President per a la Confederació Austríaca ha proporcionat un gran triomf als nostres germans d'Austria.

L'Assemblea Nacional ha elegit el doctor Wilhelm Miklas, president que fou del famós Congrés Eucarístic de Viena. Es un catòlic exemplar, un cap de família (és pare d'onze fills) modèlic, i d'una gran capacitat intellectual i de treball. També per aquest cantó podem felicitar-nos els catòlics.

L'ex-ministre d'Hisenda de França, M. Klotz, ha estat processat per diverses estafes que li han estat descobertes. Es un maçó caracteritzat, i ja diuen que és foll...

Immensos sectors de dones franceses demanen al Govern la tornada a França de les Congregacions religioses, tan iníquament tractades pels governs francesos fins ara.

J.

Aquest número ha passat per la censura governativa

EL CENTRO

Ronda Sant Pere, 5 - Tel. 10573

BARCELONA

NOVETATS PER A SENYORA

PREU FIXE

MELCHOR, CULÍ I TARRÉS

Llaneria :: Sederia :: Llenceria :: Confeccions

TORRENTS

Ex-professor de la Societat de Mestres Sastres de Barcelona / Rambla de Catalunya, 12, 1.er
Telèfon 16040 — BARCELONA

Tota persona desitjosa de triomf en la vida tindrà gran miramen t en la correcció perfecta del vestir. Mai obtindrà el relleu desitjat aquell que, menyspreant el bon vestir, adopti robes de fabricació dubtosa i de mitjana confecció

DROGUERIA

Treballs de laboratori per a aficionats, Perfumeria, Brongeria, Drogues, Pintures preparades, Esmalts, Colors, Barniços, etc., etc. SERVEI A DOMICILI.

Carrer de Clarís, 57 **Telèfon 71703** **BARCELONA**

Unicorde

Nou tipo. Calitat i presentació

Obres de R. Rucabado

Socialisme Espiritual . . Ptes. 1'00
Contra el Joc i el Pacte amb el Joc
Ptes. 3'50
El Sindicat i el Casino . . Ptes. 0'50
La defensa de la família . Ptes. 0'50
ANGOIXES SOCIALS
Ptes. 3'50
ENTORN DEL SINDICALISME
Ptes. 4'00

Venda: Editorial Poliglota. Petritxol, núm. 8
Foment de Pietat Catalana. Duran i Bas, 11

SANT PANCRÀS

NOVETATS EN PANYERIA

Compri la roba del seu trajo en aquesta casa i estalviarà diners.
Es recomanen bons sastres.
Descomptes als Srs. cooperadors d'aquesta revista.

Rambla de les Flors, 6, 1.r **BARCELONA**

Exigiu l'adjunta marca registrada

XAROP PUIG

preparat per Z. Puig.—RIPOLL

Antiga i acreditada preparació per a combatre les pulmonies, bronquitis, catarros, tos i totes les afeccions de l'aparell respiratori.

Seixanta anys d'èxits continus.

De venda: en totes les farmàcies i centres d'específics.

LES GRANS INDUSTRIES

FABRICA DE XARXES
I FILS RETORTS
PER A LA PESCA

FILLS DE GABRIEL JULIÀ

Bruch, n.º 7 - Telèfon 11422
(Entre Trafalgar i Ronda)
BARCELONA

Companyia Trasatlàntica

VAPORS CORREUS ESPANYOLS

Serveis Regulars

RAPID / DIRECTE } Espanya-Nova York
9 expedicions a l'any

RAPID: Nord d'Espanya a Cuba i Mèxic
16 expedicions a l'any

EXPRESS: Mediterrani i l'Argentina
12 expedicions a l'any

LINIA: Mediterrani, Cuba i Nova York
16 expedicions a l'any

» Mediterrani, Costa Firme i Pacífic
11 expedicions a l'any

» Mediterrani a Fernando Póo
12 expedicions a l'any

» a Filipines
3 expedicions a l'any

Servei tipus Gran Hotel. - T. S. F. - Radiotelefonia. - Orquestra. - Capella, etc., etc.

Per informes, a les Agències de la Companyia en els principals ports d'Espanya. A Barcelona oficines de la Companyia: Plaça Medinaceli, 8.

Acadèmia Cots

Direcció general: Av. Portal de l'Angel, 38—BARCELONA

FUNDADA EN 1879

Telèfon 18953 A.-Apartat 782

SUCURSALS: MADRID, Av Conde Peñalver, 7; LLEYDA, Estereria, 10; MANRESA, Angel Guimerà, 32 REUS, Arrabal Robuster, 23; MATARÓ, Riera, 59; BADALONA, Carme, 52 bis.

CLASSES SELECTES separats els dos sexes per diferents pisos i escales

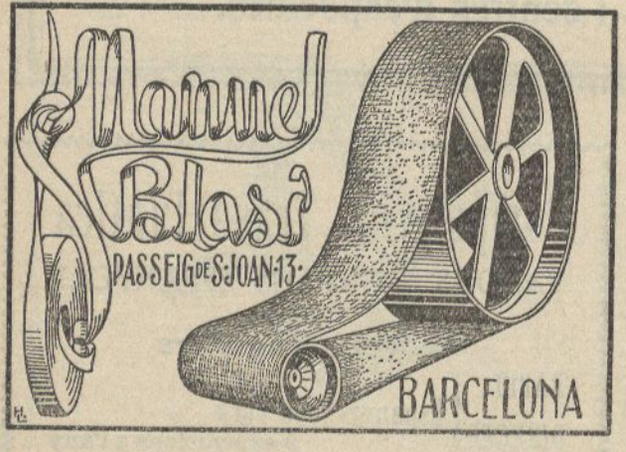
COMERÇ - IDIOMES

Procediments eminentment pràctics

CLASSES GENERALS, QUOTA MODICA

Constantment l'ACADEMIA COTS rep demanda d'alumnes per ocupar bones places.

ASSIGNATURES: Teneduria.—Càlcul.—Lletra comercial.—Correspondència.—Mecanografia.—Taquigrafia.—Francès i Anglès.—Alemany.—Classificació i Arxiu.—Alts estudis comercials.—Ortografia.—Dibuix industrial.—Linguòfons.—Màquines de calcular, etc.

CASA-CREUS

Calçat de luxe a preus limitats

Aribau, 24 - Telèfon 14833

URALITA

EL MILLOR MATERIAL PER A COBERTES

FRANQUEO CONCERTADO

ATENES A. G.—Provença, 157.